

Jemná motorika, motorika mluvidel

Etapy psychomotorického vývoje dítěte – ovládání ruky, kresba

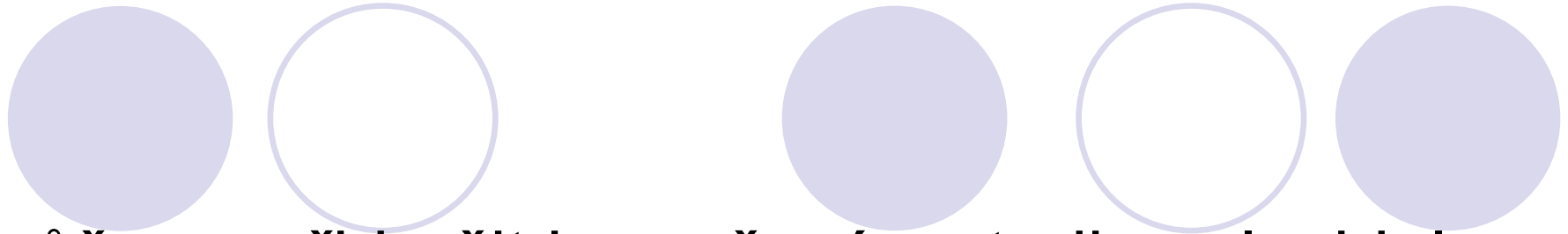
- **1. rok** – tleská paci-paci, uchopí jednou rukou i dva drobnější předměty
- **2. rok** – navléká korálky, postaví věž ze tří a více kostek, uchopí tužku do prstů nikoli do pěsti, kreslí čmáranice a říká, co to je
- **3. rok** – učí se rozepínat a zapínat knoflíky, modeluje z plastelíny, pokouší se o práci s nůžkami, drží lžičku při jídle, napodobuje svislé, vodorovné a kruhové čáry, ví co maluje, kreslí hlavonožce

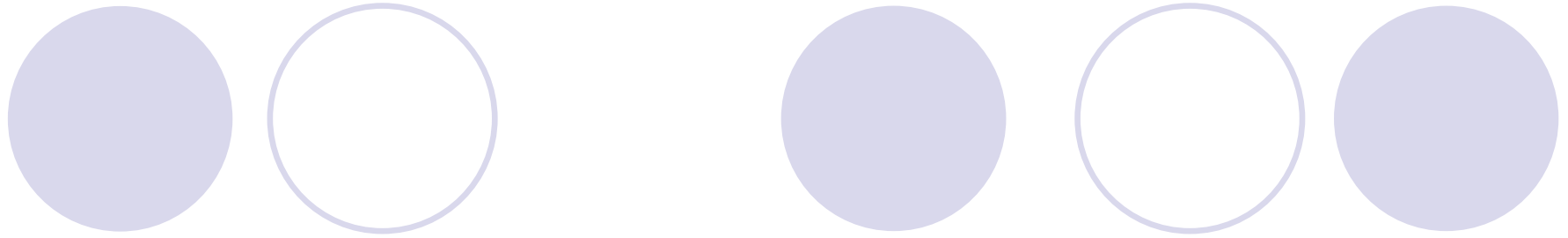
- **4. rok** – sestavuje obrázky z kostek (z 9 kusů), skládá jednodušší puzzle, zapíná knoflíky, kreslí postavu – poměr částí hlavonožce se zlepšuje, vybarvuje omalovánky
- **5. rok** – šněruje boty, zaváže první smyčku, stříhá, lepí, předem oznámí co bude kreslit – realistická kresba (auto, vlak,..)
- **6. rok** – staví trojrozměrné stavby, váže smyčky, sestrojuje z drobných částí stavebnice, kreslí – námětová kresba, postava má všechny části těla

Vývoj sluchově postiženého dítěte

- opožděný psychomotorický vývoj u SP
- u těžce SP může být SP spojené s organickým postižením CNS – projevuje se narušením koordinace a přesnosti pohybů (Nováková, in Vágnerová, 2004)
- přibližně 30% SP dětí má určitým způsobem narušenou jemnou motoriku
- opoždí se vývoj rychlosti, plynulosti a přesnosti pohybů (Kábele, in Vágnerová, 2004)

- může se přidružit i narušení motoriky mluvidel – důsledkem je prohloubení potíží v řečovém vývoji
- SP dítě nemůže kontrolovat svůj verbální projev sluchem – je proto odkázáno na své motorické kompetence (při řeči je nutná *koordinace, integrace a automatizace pohybů mluvidel*, důležité také zachování *rytmických schopností*)
- děti, které mají dobrou úroveň jemné motoriky a dobré rytmické schopnosti mají lepší předpoklad zvládnout artikulovanou řeč (Broesterhuizen, in Vágnerová, 2004)

- podmínky vývoje u SP jsou ztíženy v závislosti na stupni a typu sluchového postižení
- SP dítěti chybí především plná funkce sluchového vnímání, dostatečně hlasitý sluchový podnět
- u SP dítěte je proto třeba se více soustředit na ostatní smysly a dovednosti, které by napomohly k celkovému rozvoji (Půstová, 1997)

Při psychomotorických cvičení u SP je nutné dodržovat tyto podmínky:

- při pohybových cvičeních se často mění směr a vzdálenost, ze které na dítě mluvíme – přizpůsobit se situaci (zvukový signál při změně)
- zadávání pokynů jasné, stručné, výstižné – vhodná slova, která se dobře odezírají, dobré několikrát zopakovat
- ujistit se, zda dítě porozumělo zadání úkolu

- artikulace by měla být přiměřená, ne příliš rychlá
- každou činnost přiměřeně slovně doprovázet – neuvědomělé rozšiřování slovní zásoby, rozvoj rozumění řeči
- před každým cvičením je nutné zkontrolovat dětem sluchadla
- místnost, kde s dítětem pracujeme by měla být vhodně osvětlená, vyvětraná, mělo by být tiché prostředí

Cílem psychomotorických cvičení je:

- rozvoj pohybových dovedností spolu s rozvojem řeči, zdokonalování sluchového vnímání a odezírání
- zvyšování fyzické zdatnosti, rozvoj samostatnosti, koncentrace pozornosti, jistoty, zbavují se strachu
- rozvoj sociálních zkušeností při kolektivních hrách

ROZVOJ JEMNÉ MOTORIKY

- pohyby vedené celou rukou, postupně k jemnějším a menším pohybům zápěstí
- manipulace s většími předměty, postupně užívat předměty menší
- manipulace s drobnými předměty – procvičení úchopu (tzv. špetka) – důležité pro nácvik psaní
- dítě nenutíme držet předmět v pravé ruce – dáváme mu na výběr, důležitý správný úchop!

MOTORIKA MLUVIDEL

- cílem je procvičit pohyblivost rtů, čelisti, jazyka, měkkého patra – napodobování pohybů v průběhu hry
- vhodné napodobování drobných pohybů mluvidel před **zrcadlem**
- upoutání pozornosti dítěte na obličej mluvčího (mluvení do dlaně, doteky prstů na tváře, bradu, nos, rty, hlavu)
- ohraničení úst např. přiložením kroužku – špulení rtů, olizování, mlaskání jazykem,...)

Potíže při rozvoji motoriky mluvidel:

- zvýšené či snížené napětí svalů jazyka a rtů – nutné zařazovat přestávky, jemná masáž mluvidel
- snížená schopnost měnit polohu mluvidel při artikulaci

Doporučená literatura:

- PUSTOVÁ, Z. *Psychomotorický vývoj sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1997
- ROUČKOVÁ, J. *Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením (Praktické návody a důležité informace)*. Praha: Portál, 2006